

SKUPŠTINA CRNE GORE

POSLANIČKI KLUB

Predsjedniku

Ivanu Brajoviću

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE		81000 Podgorica Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 10
PRIMLJENO:	19. VII 20. 17. GOD.	tel: 020/ 242 161
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/17-59	faks: 020/ 247 572
VEZA:		e-mail: klub.dps@skupština.me
EPA:		Broj:
SKRACENICA:	PRILOG:	Datum,

Na osnovu člana 187 i 188 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Ministru prosvjete, dr Damiru Šehoviću, postavljam sljedeće

POSLANIČKO PITANJE:

Koliko će i na koji način reforma stručnog obrazovanja uticati na rješavanje problema neusklađenosti obrazovnih profila sa potrebama tržišta rada i na smanjenje problema strukturne nezaposlenosti u Crnoj Gori?

Obrazloženje:

Jedan od najvećih problema sa kojim se posljednjih godina suočava Crna Gora je strukturna nezaposlenost, koja je rezultat neusaglašenosti obrazovnih profila sa zahtjevima tržišta rada. Na ovakvo stanje, moguće je uticati intenziviranjem saradnje između obrazovnih i drugih institucija sistema i privrednih subjekata u svrhu sticanja stručnih znanja, vještina i kompetencija, kojima se omogućava profesionalno bavljenje različitim poslovima i lakša zapošljivost.

Takvom saradnjom se podstiče preduzetnički aktivizam, stiče potreban kvantum funkcionalnog znanja i stvaraju kadrovi sposobni da odgovore na sve složenije izazove i promjene koje tržište traži. Dakle, kooperativni model je jedan od najsvrsishodnijih načina da bi se realizovao cilj stručnog obrazovanja -

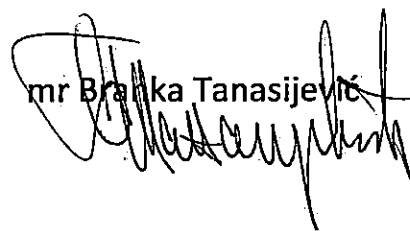
da se u toku redovnog školovanja obezbijedi kontinuirano usvajanje praktičnih znanja kroz obuku u preduzećima.

U Crnoj Gori su, u tom smislu, stvorene zakonske, ali ne i suštinske pretpostavke za kvalitetno sticanje praktičnih (funkcionalnih) znanja.

Zakonom o stručnom obrazovanju, već 15 godina je omogućeno praktično obrazovanje učenika stručnih škola (dualno obrazovanje kojim se stiču praktična znanja). Međutim, to nije dalo očekivani rezultat, zbog nedovoljnog obuhvata učenika profesionalnom praksom kod poslodavaca. Takvo iskustvo, učinilo je neophodnim da se određenim stimulativnim i drugim mjerama podstakne zainteresovanost i poslodavca i učenika, u cilju afirmacije i adekvatne primjene stručnog obrazovanja.

Interesuje me da li su nova reformska rješenja dovoljna da se prevaziđe postojeće stanje i postigne puni efekat u primjeni stručnog obrazovanja, u smislu prevazilaženja disbalansa između ponude i tražnje stručnih znanja i sposobnosti na tržištu rada, jer bi to bio neophodan preduslov za postizanje jednog od strateških ciljeva Crne Gore - smanjenje problema strukturne nezaposlenosti i veće zapošljivosti, naročito mladih ljudi.

Podgorica, 18.07.2017.g.

mr Branka Tanasijević

PRIMLJENO:	25. VII	2017	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/17-59/2		
VEZA:			
EPA:			
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

Crna Gora

Ministarstvo prosvjete

Broj: 020-8/2017-2
Podgorica, 21. jul 2017. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

U skladu sa članom 188 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, poslanica Branka Tanasijević je Ministarstvu prosvjete postavila sljedeće

POSLANIČKO PITANJE:

U skladu sa članom 18 Poslovnika Skupštine Crne Gore, kao poslanik Kluba poslanika DPS, upućujem Vam sljedeće pitanje:

Koliko će i na koji način reforma stručnog obrazovanja uticati na rješavanje problema neusklađenosti obrazovnih profila sa potrebama tržišta rada i na smanjenje problema strukturne nezaposlenosti u Crnoj Gori?

Na postavljeno pitanje poslanika, na osnovu člana 191 Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore, Ministarstvo prosvjete dostavlja sljedeći

ODGOVOR:

Uskladiti obrazovanje sa potrebama tržišta rada, ali i pojedinca i društva u cjelini je cilj kojem teže sve zemlje svijeta.

Tržišta rada i obrazovni sistemi zemalja Evropske unije suočavaju se sa izazovima strukturne neusklađenosti ponude i tražnje radne snage koja se ogleda u tome da na jednoj strani na tržištu postoji tražnja za radnom snagom određenih kvalifikacija, koje na tržištu rada nema, a na drugoj strani na tržištu rada postoji ponuda lica sa kvalifikacijama, ali ne postoji dovoljna tražnja za radnom snagom tih kvalifikacija. Konkretno stručne kompetencije brzo zastarijevaju, povećava se značaj generičkih koje omogućavaju cjeloživotno učenje. Takođe, zahtjevi tržišta

rada su brzi, promjene su nepredvidive i za srednjoročni periodi, što uslovljava teškoće u utvrđivanju nedostajućih vještina i kvalifikacija i, u skladu sa tim, planiranje odgovarajuće obrazovne ponude. Treba imati u vidu i da su efekti unapređenja u obrazovanju sporo vidljivi.

Podaci pokazuju da je u zemljama EU više miliona mladih od 15 do 24 godine nezaposleno, ali i da je nezaposlenost najmanja tamo gdje se u saradnji sa poslodavcima utvrđuju potrebe za vještinama i kvalifikacijama. U Evropskoj uniji oko 26% ili 70 miliona odraslih nemaju odgovarajuće veštine čitanja i pisanja, još više njih ima nedovoljne matematičke i digitalne vještine, kao i preduzetničku kompetenciju, pa su u riziku od nezaposlenosti. Osim toga, od 12 miliona dugoročno nezaposlenih više od polovine ima kvalifikacije nižeg nivoa, 65 miliona odraslih nema kvalifikacije srednjeg nivoa, a 25% mladih sa kvalifikacijama višeg nivoa obavljaju poslove za koje je potrebna niža kvalifikacija od one koju posjeduju. Pri tom se predviđa da će do 2020. godine ostati nepopunjeno 756 hiljada slobodnih radnih mesta za ICT stručnjake. Oko 40% poslodavaca u Evropi ne mogu da nađu radnu snagu sa odgovarajućim vještinama.

Sa izazovima strukturne neusaglašenosti ponude i tražnje suočava se i Crna Gora. Sve aktivnosti koje sektor obrazovanja sprovodi usmjerene su na uspostavljanje sistema stručnog obrazovanja koji stvara stručni kadar, osposobljen za efikasno obavljanje poslova u skladu sa nacionalnim standardima, usaglašenim sa partnerima i omogućava razvoj privrede koja zavisi od raspoloživosti obrazovane radne snage, ali i lični razvoj svakog pojedinca i nastavak obrazovanja. Aktivnosti koje se sprovode treba da omogući da učenici koji završavaju programe u stručnim školama steknu odgovarajuće vještine koje će im omogućiti bržu zapošljivost, profesionalni razvoj, veću socijalnu uključenost i aktivno građanstvo.

I u Strategiji razvoja stručnog obrazovanja u Crnoj Gori do 2020. godine, koju je Ministarstvo prosvjete pripremio u saradnji sa partnerima, jedan od ciljeva je izgraditi efikasno i efektivno stručno obrazovanje, relevantno za tržište rada.

Osnovna karika u ostvarivanju ovog cilja je saradnja sa poslodavcima i njihovim udruženjima u planiranju, organizaciji, realizaciji, monitoringu i evaluaciji stručnog obrazovanja. U prethodnom periodu ostvarena je veća uključenost socijalnih partnera u stručno obrazovanje. Socijalni partneri su članovi Nacionalnog savjeta za obrazovanje i Savjeta za kvalifikacije, koji usvajaju najvažnije dokumente iz oblasti obrazovanja i kvalifikacija. Poslodavci, kroz učešće u radu sektorskih komisija, učestvuju u planiranju obrazovne ponude i predlaganju prioriteta u razvaju kvalifikacija. Poslodavci učestvuju u pripremi strateških dokumenata, oni su članovi školskih odbora stručnih škola i Centra za stručno obrazovanje.

Svi obrazovni programi u stručnom obrazovanju kao i programi obuke za odrasle rade se na osnovu standarda zanimanja u čijoj pripremi učestvuju poslodavci, koji na taj način iskazuju svoje potrebe za kvalifikacijama, kako za njihovim sadržajem tako i obimom.

Na osnovu standarda zanimanja rade se obrazovni programi koji sadrže ishode učenja koji pokazuju šta učenik zna i može da uradi nakon završetka obrazovanja, što je značajno i za učenike i nastavnike i naravno, poslodavce.

Ističemo da u obrazovnim programima u trogodišnjem trajanju od ukupnog fonda časova trajanja obrazovanja od 45 do 50% časova je namijenjeno praktičnoj nastavi. I sada se značajan procenat praktične nastave realizuje kod poslodavca. U odnosu na ukupan fond časova praktične nastave kod četvorogodišnjih programa oko 28% časova se realizuje kod poslodavca, a kod programa u trogodišnjem trajanju oko 45%. Sada poslodavci učenicima omogućavaju praktičan rad u svojim pogonima, proizvodnim objektima, restoranima, ali je za vrednovanje postignuća zadužena škola.

Podršku intenzivnijoj saradnji škola i poslodavaca Ministarstvo prosvjete je dalo i kroz sistematizovanje u školama radnog mjesta organizatora praktičnog obrazovanja. Kako bi se unaprijedila saradnja škole i poslodavaca i kvalitet praktičnog obrazovanja u cjelini, odgovarajućim pravilnikom o normativima za sticanje sredstava iz javnih prihoda, utvrđeno je da stručne škole koje imaju više od 70 učenika koji praktično obrazovanje obavljaju kod poslodavca imaju pravo na radno mjesto organizatora praktičnog obrazovanja. Cilj je da se ne samo poveća obim praktične nastave kod poslodavca, već i da se unaprijedi kvalitet njene realizacije.

Ministarstvo prosvjete je, u saradnji sa Privrednom komorom, koja je obezbijedila sredstva za 15 stipendija, dodijelilo 87 stipendija za deficitarne kvalifikacije učenicima prvih razreda koji su se upisali u programe kuvar, pekar, elektroinstalater, zavarivač, keramičar i vodoinstalater u školama u Podgorici, Nikšiću, Bijelom Polju, Rožajama i Plavu. U avgustovskom roku biće raspisan konkurs za dodjelu još 43 stipendije za deficitarne kvalifikacije.

Kako bi stvorili uslove za aktivnije uključivanje poslodavaca i prevazišle barijere koje su onemogućile nastavak realizacije dualnog obrazovanja koje je pilotirano u periodu 2004-2007. godina, a imajući u vidu izazove sa kojima se poslodavci srijeću u svom poslovanju, Izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju koje je Skupština Crne Gore usvojila 10. juna ove godine predviđene su olakšice i podsticaji za poslodavce. Odredbama Zakona naknada učenicima u dualnom obrazovanju za prvi i drugi razred obezbjeđuje se iz Budžeta. Naknade za treći razred su obaveze poslodavaca. U prvom razredu učenik je jedan dan kod poslodavca, u drugom dva, u trećem tri dana. Preuzimanjem na sebe obaveze finansiranja Ministarstvo želi da poslodavce rastereti od izdvajanja za naknade učenicima, pokazujući na taj način koliko je sektoru obrazovanja značajna saradnja sa poslodavcima. Poslodavac u dualnom obrazovanju preuzima obavezu obrazovanja učenika u dijelu praktične nastave i praćenja napredovanja učenika. Zakonom je propisano da učenik i poslodavacugovorom uređuju međusobna prava i obaveze.

Ono što smatramo jednim od značajnijih rezultata u prethodnom periodu je što se razbijaju predrasude kod učenika i njihovih roditelja o stručnom obrazovanju kao rezervnoj mogućnosti za srednjoškolsko obrazovanje. Podaci o upisu iz janskog upisnog roka tekuće školske godine pokazuju da i učenici sa najboljim uspjehom iz osnovne škole upisuju programe u stručnim školama. Uočljiva je tendencija rasta interesovanja za profile na nivou IV koje nazivamo proizvodnim.

Na primjer, u Podgorici su u odmah popunjena sva mjesta na programima iz oblasti elektrotehnike, automehatronike, saobraćaja. Rast interesovanja je prisutan i u oblasti građevine, poljoprivrede, tekstilstva. Takođe, prisutan je rast interesovanja za programe iz oblasti ugostiteljstva gdje se u pojedinim školama prijavio dva puta veći broj zainteresovanih učenika pa je tim školama odobren upis dodatnih odjeljenja.

Da mjere koje Ministarstvo prosvjete preduzima po pitanju rješavanja strukturne neusklađenosti obrazovanja i potreba tržišta rada daju rezultata pokazuje podatak da je samo u junskom roku upisano 12% više učenika na programima u trogodišnjem trajanju u odnosu na prethodnu školsku godinu. Poslije više godina formirana su odjeljenja elektroinstalatera i montera telekomunikacionih sistema. Očekujemo da će se ovaj procenat nakon avgustovskog upisnog roka povećati.

Smatramo da će sve navedene aktivnosti koje Ministarstvo prosvjete realizuje u saradnji sa školama i poslodavcima, omogućiti kvalitetno stručno obrazovanje učenicima, da će učenici u toku obrazovanja steći bazne vještine i stručne i ključne kompetencije koje će im pomoći da kreiraju vlastiti lični i profesionalni razvoj, omogućiti im bolje šanse da nađu zaposlenje ili sačuvaju svoje radno mjesto, pružice im priliku za postizanje sopstvenog punog potencijala i za aktivno građanstvo.

Prave vještine i kompetencije otvaraju vrata za nove mogućnosti. Naš je zadatak da omogućimo svima koji uče da steknu potreban nivo znanja kako bi bili spremni i za cjeloživotno učenje i za tržište rada i Ministarstvo prosvjete će i dalje, zajedno sa partnerima, raditi na realizaciji tog zadatka.

